

SLOVENŠČINA–8. RAZRED

Navodila za samostojno delo

- Ponedeljek, 18. 5. 2020

TEMA: Tone Partljič: Moj ata, socialistični kulak

- **Preberi zgodovinsko ozadje**

Po drugi svetovni vojni je komunistična partija (KPJ) postala najmočnejša politična sila, sporazum Tito – Šubašič in Tito – Churchill poleti 1945 pa je bilo čisto »mešanje megle«, kjer sta bila večstrankarski sistem in politični pluralizem zgolj in samo navidezna. Prve volitve v novi Jugoslaviji (11. 11. 1945) so bile čista farsa. Partija, ki se je samo za volitve preimenovala v Ljudsko fronto je s ponarejanjem volilnih rezultatov, ko so komunisti kroglice iz črnih skrinjic premeščali v skrinjice Ljudske fronte, je dosegla fantastičen rezultat – neverjetnih 88,6 % glasov! Zdi se, da se je beloruski predsednik Lukašenko izobraževal pri jugoslovanskih komunistih.

Z razglasitvijo Federativne ljudske republike Jugoslavije (29. 11. 1945) pa so kralju Petru prepovedali vstop v državo, politiki londonske vlade pa so morali takoj zapustiti Beograd. Januarja 1946 so sprejeli ustavo FLRJ, leta 1954 pa Tito postane prvi in kasneje še dosmrtni predsednik Jugoslavije. V letih po vojni se začne nasilen obračun z nasprotniki NOB in novega režima in sicer z: nacističnimi vojnimi zločinci, sodelavci okupatorja, funkcionarji kvizlinških vlad (npr. Mihailović), cerkvenimi dostojanstveniki (Stepinac, Rožman), opozicijskimi politiki (Dragoljub Jovanović) in drugimi potezami kot so dahovski procesi, angleška repatriacija slovenskih in hrvaških domobrancev, Nagodetov proces, Kocbekov kulturni molk (Strah in pogum), izločitev Teološke fakultete iz Univerze, zapiranje duhovnikov, ukinitvev delovanja trga, uvedba državnega planskega gospodarstva s samoupravljanjem, zavrnitev Marshallovega načrta pomoči, agrarne reforme s kolonizacijo in kolektivizacijo po ruskem vzorcu kolhozov, nacionalizacija in še in še!

Tako je 22. maja 1953 Zvezna skupščina SFRJ uzakonila tako imenovano »drugo agrarno reformo«, ki je pripeljala do popolne nacionalizacije vseh

kmetijskih zemljišč. Agrarna reforma pomeni nasilno spremembo lastništva in uporabe kmetijskih zemljišč. V zgodovini človeštva poznamo rimsko agrarno reformo, ki jo je leta 133 pr. Kr. uvedel ljudski tribun Tiberij Sempronij Grakh. Rimski aristokrati so temu nasprotovali in na volitvah je Tiberij zaradi tiranske države in težnje izgubil svoje življenje. Agrarno reformo so po drugi svetovni vojni uvedli jugoslovanski komunisti, ko je bilo velikim zemljiškim posestnikom, plemiškim družinam in tovarnarjem premoženje odvzeto in nacionalizirano. Z omenjeno agrarno reformo so več kot 11.000 lastnikom samo v Sloveniji zaplenili 260.000 hektarjev zemljišč in določili zemljiški minimum na 10 hektarjev orne zemlje. Z nacionalizacijo so kot antipod zasebne lastnine ustanovili zloglasne kmetijske zadruge, ki so postale osnova »socialistične graditve na vasi«. Na urbanističnem področju pa so simbol kolektivizacije predstavljali Zadružni domovi, katerih je bilo v Sloveniji zgrajenih okoli sedem sto. Žal je agrarna reforma še danes predmet mnogih sporov v denacionalizacijskih postopkih, ki se vlečejo že od leta 1992.

(Vir: Wikipedija)

O teh zgodovinskih dejstvih boš več spoznal/-a pri zgodovini.

- **Ponovi** značilnosti dramskega besedila.

Dramsko besedilo sestavljajo

glavno besedilo - govor oseb (dialog, monolog)

stransko besedilo - didaskalije ali režijske (scenske) opombe, iz katerih izvemo, kje in kdaj dogajanje poteka, kako izgledajo osebe ...

Dramske vrste:

tragedija

komedija

drama

radijska igra

farsa ali burka

filmski scenarij

televizijska igra ...

Zunanja zgradba dramskega besedila:

dialog (dvogovor)

monolog (glasni govor)

dejanja (akti)

prizori (slike)

Dramski trikotnik:

ZASNOVA

- *kraj in čas dogajanja, osebe in okoliščine*

ZAPLET (*pospeševalni in zaviralni trenutki*)

- *nasprotja se križajo*

VRH

- *napetosti se močno zaostrijo, pride do odločilnega obračuna*

RAZPLET

- *dogajanje se usmeri h koncu*

RAZSNOVA

- *dogajanje se razreši in pomiri*

➤ **Preberi odlomek v berilu, str. 158–161.**

➤ **USTNO odgovori** na vprašanja rubrike Raziskujmo besedilo (str. 161).

➤ ZAPIS V ZVEZEK

Tone Partljič

Rojen 5.8.1940 v Mariboru.

Končal je Visoko poslovno šolo. Vrsto let je deloval kot učitelj, nato dramaturg in umetniški vodja gledališč v Mariboru, Ljubljani (MGL, Drama). Tudi prevajal, prirejal gledališka besedila in dramatiziral. Bil je predsednik Društva slovenskih pisateljev od leta 1983 do 1987. Sedaj je poslanec liberalne stranke (LDS) v Državnem zboru RS.

Piše večinoma satirično dramatiko o sodobnem življenju, TV drame, scenarije za filme in TV, realistično satirične novele in romane o sodobnem slovenstvu, publicistiko in ureja različne knjižne izdaje.

Najbolj znana dela (PREPIŠI SAMO PROZO, DRAME IN KOMEDIJE)

Prozna dela:

1990 Slišal sem, kako trava raste
1982 Na svidenje med zvezdami
1981 Hotel sem prijeto sonce

Drame in komedije:

1995 Štajerc v Ljubljani
1991 Moj deda, socialistični kulak ali prvi primer policijske inšpektorice Darje
1983 Moj ata, socialistični kulak
1973 Ščuke pa ni

Radijske igre:

1987 Rdeče in sinje med drevjem
1982 Domača naloga
1981 Marjetice

TV drame in filmski scenariji:

1983 Oblaki so rdeči
1980 Ščuke ni, ščuke pa ne
1976 Vdovstvo Karoline Žašler
1974 Mama umrla, stop

Zborniki:

1988 Oder 57
1985 Slovenski narod in slovenska kultura (soavtor)

Dramatizacije:

1984 Vsem galjotom vile v vamp
1974 Zločin na meji
1974 Kekec je pač kekec